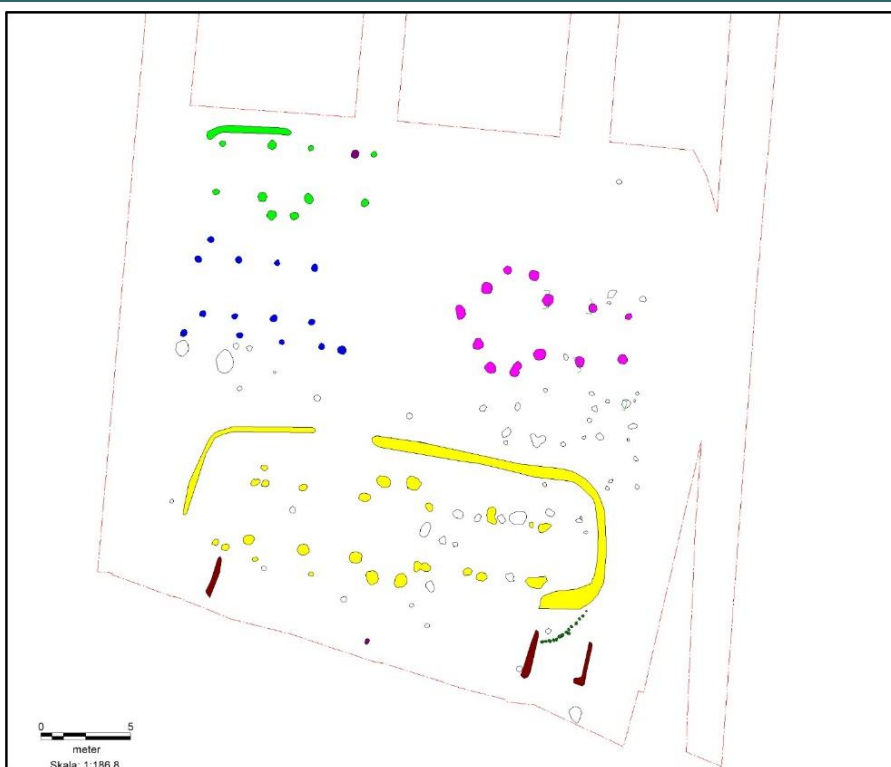

Kulturhistorisk rapport

Udgravning ved Kærvej, Støvring

Bebyggelse fra ældre jernalder.

J.nr. ÅHM 7068.

Udgravning januar-februar 2019

Rapport udfærdiget af: Anne Østergaard Jensen.

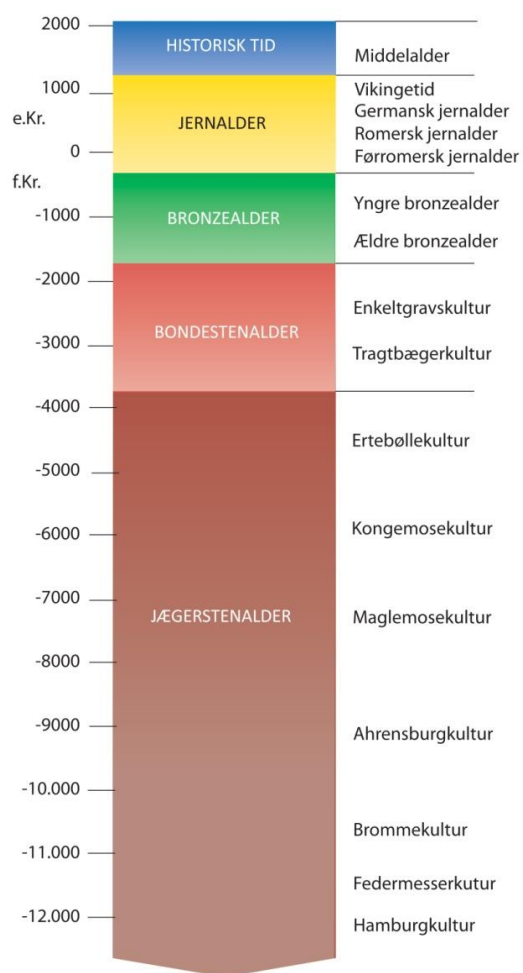
Telefon: 99 31 74 00

E-mail:

historiskmuseum@aalborg.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Lokalområdet i oldtiden	2
Undersøgelsens resultater	4
Sammenfatning og perspektivering	6
Udgravningsdata.....	7

Indledning

Forud for udgravningen ved Kærvej, Støvring, blev et 1,7 ha stort areal forundersøgt ved søgegrøfter trukket med en gravemaskine i en N-S-lig retning, se Figur 1. I områdets SØ-lige hjørne fremkom der fund af kulturhistorisk interesse og grundet den store fundmængde var det nødvendigt at indstille et mindre område på ca. 700 kvadratmeter til udgravning (se hvidt område, Figur 1).

Figur 1: Ortofoto fra 2018 med museets søgegrøfter (hvid). Hvid kasse i det sydøstlige hjørne markerer udgravningsområdet. Den blå grøft længst mod vest markerer nedgravning for vandledning, og de blå mindre streger på tværs af grøfterne markerer drængrøfter.

Lokalområdet i oldtiden

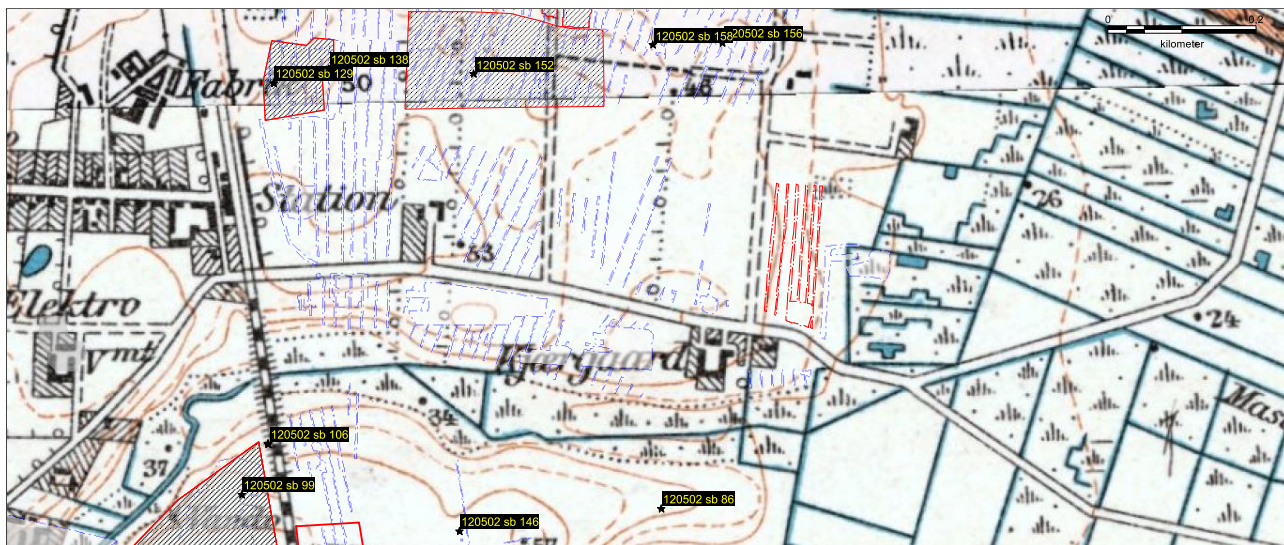
Arealet ligger på østsiden af et plateau ved Støvring Ådale. Selve arealet skråner let mod øst, og vender ud mod Støvring Ådale og Mastrup Bæk.

På plateauet er der i forbindelse med anlæggelse af et parcelhuskvarter gennem de senere år foretaget en del arkæologiske undersøgelser. Bare 60 m vest for arealet er der undersøgt en hustomt fra bronzealder, mens der omkring 200 m mod sydvest er udgravet bebyggelse fra bronzealder, ældre jernalder og yngre jernalder. Ca. 220 m nordvest er der fundet en hustomt fra vikingetid, se Figur 2.

Figur 2: Ortofoto med arealet vist med lilla streg. Museets tidligere undersøgelser er vist med hvidt og blåt, fortidsminder registreret i Fund og Fortidsminder databasen er vist med rød prik.

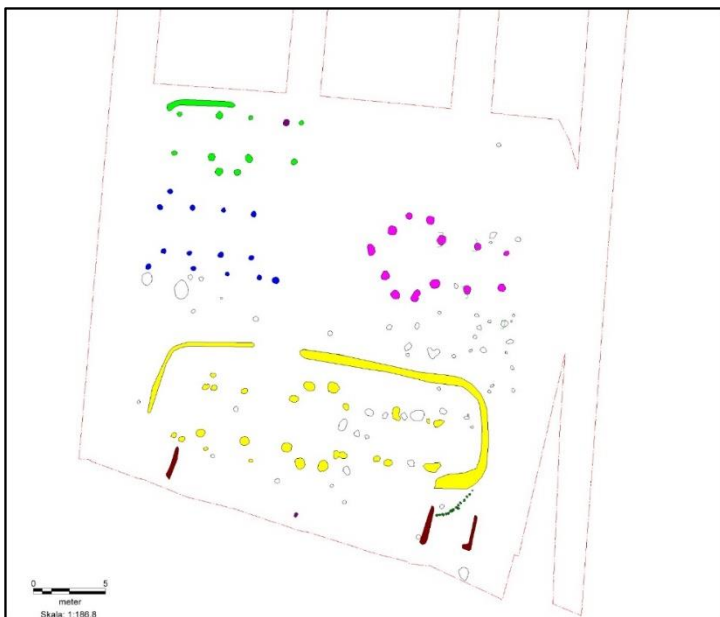
Figur 3: Tidligere arkæologiske undersøgelser i nærområdet. Denne udgravningskampagne er angivet med rødt. Baggrundskort: de lave målebordsblade fra starten af 1900-tallet.

På plateauet er der i forbindelse med anlæggelse af et parcelhuskvarter gennem de senere år foretaget en del arkæologiske undersøgelser. Fundene fra udgravningen ved Kærvej, Støvring giver, sammen med de omkringliggende forhistoriske bebyggelser, et unikt fundbillede fra hele forhistorien, der beskriver den lokale bebyggelsesstruktur, og som kan bruges som en vigtig brik i den regionale bebyggelsehistorik.

Undersøgelsens resultater

Resultatet af udgravningen blev til minimum fire treskibede langhuse af forskellige størrelse, se **Fejl!**

Henvisningskilde ikke fundet.. De to største bygninger tolkes som hovedbygninger (gul og pink, Figur 4) og de to mindre bygninger (blå og grøn, Figur 4) tolkes som økonomibygninger tilknyttet hovedbygningerne. Husene har været orienteret øst-vest.

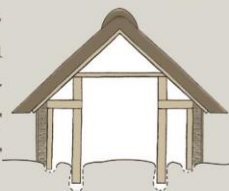
Figur 4: Kort over udgravningsområdet med de fire registrerede langhuse; hus A158 (grøn), hus A159 (blå), hus A78 (pink) og hus A79 er markeret med gult. hegnsforløbet ved hus A79 er markeret med mørkegrønt.

Det ene langhus (A79 - gul) placeret længst mod syd var det absolut bedst bevarede med alle tagbærende stolpehuller intakte, samt en nordlig og sydlig indgang ca. midt på husets langside. Desuden løb der en afvandingsgrøft næsten hele vejen rundt huset og ud for husets sydøstlige hjørne gik der tillige et hegnsforløb i retning syd. Længden på huset er målt til ca. 16 m, men må antages at have været længere, da gavlen ikke blev erkendt under udgravning. Bredden har været ca. 5,4 m målt fra husets sydlige indgang til den nordlige.

Nogle få meter nord for langhus (A79 - gul), lå et andet treskibet langhus (A78 - pink). Huset bestod af 6 tagbærende sæt stolper, og en sydlig og nordlig indgang, som må forventes at have været placeret ca. midt på husets langside omend der mangler tagbærende stolper i den vestlige ende af huset. Huset er målt til ca. 8,6 m, men må anslås for at have været mindst dobbelt så langt med tanke på de stolper, som ikke længere

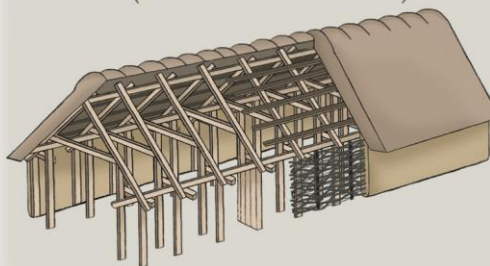
Det treskibede hus

I et treskibet hus bæres taget af to rækker af kraftige stolper, placeret ned igennem husets midte. Hustypen kaldes treskibet, da det i tværsnit kan opdeles i tre dele - mellem og på hver side af de to rækker tagbærende stolper.

Husene har haft stolper til ydervægge og andre opdelinger i huset - som skillevægge, båse til dyrene osv. - men disse er kun i heldige tilfælde bevaret. Husene er aflange og oftest 5-6 m brede. De kaldes derfor langhuse, når de er så lange, at de er brugt som bolig. Der er også mindre bygninger, som har været brugt som fx arbejdsrum og til opbevaring. Indgangene er i langhusenes lange vægge, og indrettes oftest med bolig i den ene ende (mod vest) og stald i den anden (mod øst).

Treskibede huse bygges i det meste af bronzealderen, jernalder og vikingetid - samlet en periode på omkring 2000 år (1.500 f.kr.-1.050 e.kr.).

var bevaret og grundet det, at ingen gavl blev erkendt. Husets bredde er målt til at være ca. 5.30 målt fra den nordlige indgang til den sydlige indgang

Figur 5: Billede af tagbærende stolpe fra langhus A78 (tv) og række af tagbærende stolper (mørke cirkler) fra østenden i hus A79 (th).

De to resterende bygninger (A159 - blå og A158 - grøn, Figur 4) tolkes som økonomibygninger tilknyttet hver deres hovedbygning, hvor A159 formentig har været tilknyttet langhus A79, mens A158 har været en del af gårdsenheden A78. De har begge bestået af fire sæt tagbærende stolper med en bredde på ca. 5 m. Økonomibygningen længst mod nord (A158) har tillige en sydlig indgang og en mulig nordlig væggrøft registreret og er lidt længere end hus A159 med sine 9,5 m, overfor ca. 6 m i hus A159.

Sammenfatning og perspektivering

Udgravningen ved Kærvej, Støvring, er en del af større bosættelsesområde fra Bronzealderen op til vikingetid. Der er formentlig tale om to gårdsenheder, som dateringsmæssigt og med forbehold placeres i ældre jernalder. Der er udtaget materiale til ^{14}C -analyse af samtlige tre-skibede huse, som forhåbentlig præcisere dateringerne, og belyse hvilke huse der har været samtidige. I mellem de forskellige huse blev der registreret flere løse anlæg uden umiddelbar tilknytning til nogen af huskonstruktionerne.

I forbindelse med de senere års bopladsundersøgelser i området kan sammenhængen mellem denne bebyggelse og de andre bopladser i området bedre belyses.

^{14}C -analyse

Kulstof-14 bruges til at tidsbestemme eller datere organisk materiale, altså materiale fra mennesker, dyr og planter.

Kulstof (C) er et grundstof, der indgår i alle levende organismer. ^{14}C har de samme egenskaber som almindeligt kulstof (^{12}C), men er radioaktivt. Når en organisme, fx et menneske dør, mindskes antallet af C-14 atomer i det døde menneske derefter langsomt, eller henfalder som det kaldes. Ved at måle den mængde af ^{14}C , der er tilbage i et materiale, kan man derfor regne ud, hvor gammelt det er.

^{14}C -analyserne udføres af fysikere, som modtager de materialer, der udvælges fra forkullet materiale - oftest fra makrofossil-analyser.

Udgravningsdata

Kærvej, Støvring

- Nordjyllands Historiske Museum jnr. 7068
- Fund & Fortidsminder: 120502 sb 245, 250
- Kulturstyrelsen jnr. 18/09792
- Bygherre: Hans Christensen
- Undersøgt areal: 700 m²
- Deltagere i udgravningen:
  - Arkæolog Anne Østergaard Jensen
  - Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg